

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
Πατησίων 44, 106 82 Αθήνα
Τηλ. 210 8217724, Φαξ: 210 8230800
email: eam @.culture.gr
www.namuseum.gr

Πληροφορίες για τους εκπαιδευτικούς

Τίτλος προγράμματος : «Κάτι μου θυμίζουν αυτά τα παιχνίδια...»

Ηλικία παιδιών : Δ΄ Δημοτικού

Χώρος διεξαγωγής : Αίθουσα 56 της Συλλογής Αγγείων, ενότητα «Ο κόσμος του παιδιού»

Διάρκεια προγράμματος : 2 ώρες (10:00 – 12:00)

Αριθμός παιδιών ανά πρόγραμμα : 25

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τις παραστάσεις των αγγείων που απεικονίζουν ψυχαγωγικά παιχνίδια, αλλά και παιχνίδια άμιλλας, όπως είναι τα αθλητικά.
- Να παρατηρήσουν από κοντά τα αρχαία παιχνίδια, με τα οποία έπαιζαν τα μικρά παιδιά στην αρχαιότητα.
- Να συλλέξουν πληροφορίες για την καθημερινή ζωή των παιδιών της αρχαιότητας.
- Να συγκρίνουν τα αρχαία παιχνίδια με τα σύγχρονα και να διαπιστώσουν τη διαχρονικότητα ορισμένων.
- Να αναπτύξουν τα παιδιά τις δημιουργικές τους ικανότητες.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

A. Εισαγωγική ενότητα

Γνωριμία με τα παιδιά και παρατήρηση των αρχαίων παιχνιδιών στις προθήκες γύρω τους. Επίδειξη αντιγράφων αρχαίων παιχνιδιών και φωτογραφιών με παραστάσεις αρχαίων παιχνιδιών μέσα από το Μουσείο. Εποπτικοί τρόποι εξαγωγής πληροφοριών για το αρχαίο παιχνίδι.

B. Διεξαγωγή έρευνας στον εκθεσιακό χώρο του μουσείου.

Με τη βοήθεια ειδικού εποπτικού υλικού και εκπαιδευτικού φυλλαδίου, τα παιδιά διεξάγουν έρευνα στο χώρο. Παρατηρούν και προσπαθούν να κατατάξουν τα παιχνίδια που βλέπουν στην έκθεση σε ευρύτερες κατηγορίες, όπως παιχνίδια αντικείμενα, ατομικά, ομαδικά, αθλητικά, για μωρά, με ζώα κ.τ.λ. Συλλέγουν πληροφορίες για αυτά και τα συγκρίνουν με τα σημερινά παιχνίδια.

Γ. Δημιουργική συνθετική δραστηριότητα

Τα παιδιά παίζουν ένα αγαπημένο παιχνίδι των παιδιών της αρχαιότητας: «Παίζω το σχολείο στην αρχαία Αθήνα» και παρουσιάζουν ατομικά και ομαδικά αρχαία παιχνίδια, ορισμένα από τα οποία διατηρούνται ακόμη στις μέρες μας.

Δ. Αξιολόγηση

Συζήτηση με τα παιδιά για τα αρχαία παιχνίδια που έπαιξαν, για την καθημερινή ζωή των παιδιών της αρχαιότητας και το σχολείο. Τα παιδιά εκφράζουν τις εντυπώσεις τους και συγκρίνουν με τα δικά τους παιχνίδια. Τέλος, διατυπώνουν τα συμπεράσματά τους για τη διαχρονικότητα του παιχνιδιού.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος θα αξιοποιηθούν εκπαιδευτικές μέθοδοι που βασίζονται στη μαθησιακή θεωρία του εποικοδομισμού. Ενδεικτικά αναφέρονται :

- Διαλογική διερεύνηση του θέματος
- Διαμεσολαβητικός και συντονιστικός ρόλος του μουσειοπαιδαγωγού
- Αυτόνομη εξερεύνηση του μουσείου με παράλληλη ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών
- Καθοδηγούμενη ανακάλυψη με χρήση εποπτικού υλικού
- Αξιοποίηση βιωμάτων και ενίσχυση των ενδιαφερόντων και των κινήτρων του μαθητή
- Δραστηριότητες που προωθούν την ενεργοποίηση των αισθήσεων και ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς τρόπους μάθησης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Μπορείτε να προετοιμάσετε τα παιδιά για την επίσκεψή τους στο μουσείο με δραστηριότητες που στοχεύουν τόσο στην εξοικείωσή τους με το μουσείο και τις λειτουργίες του όσο και με το θέμα του εκπαιδευτικού προγράμματος. Σας προτείνουμε ενδεικτικά μερικές δραστηριότητες που μπορείτε να κάνετε:

Εξοικείωση με το μουσείο

- Συζητήστε με τα παιδιά για την έννοια του μουσείου π.χ. Τι νομίζετε ότι είναι ένα Μουσείο; Για ποιο λόγο υπάρχει; Ποια μουσεία έχετε επισκεφθεί; Πόσα διαφορετικά μουσεία υπάρχουν;
- Συζητήστε για το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο π.χ. Τι φαντάζεστε ότι περιέχει το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο; Πώς βρέθηκαν τα αντικείμενα αυτά στο μουσείο; Ποιος μπορεί να τα έδωσε; Ποιος μπορεί να τα βρήκε;
- Συλλέξτε φωτογραφικό υλικό με τα εκθέματα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού (www.culture.gr), θα βρείτε παρουσίαση του Εθνικού Μουσείου και

αντιπροσωπευτικές φωτογραφίες από όλες τις συλλογές. Φτιάξτε ένα χρονοδιάγραμμα, φωτογραφίες σε χρονολογικές περιόδους.

- Ζητήστε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν πως φαντάζονται το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και να γράψουν τις προσδοκίες τους από την επίσκεψή τους. Θα μας χαροποιήσει ιδιαίτερα και θα βοηθήσει στον καλύτερο σχεδιασμό των εκπαιδευτικών μας υπηρεσιών να μας φέρετε φωτοτυπίες με τις ιδέες των παιδιών.
- Εντοπίστε στο χάρτη του μουσείου τις αίθουσες της συλλογής αγγείων, την τουαλέτα, το πωλητήριο. Συζητήστε πως θα κινηθείτε με ασφάλεια.
- Συζητήστε για το τι μπορείτε και τι δε μπορείτε να κάνετε στο μουσείο κατά τη διάρκεια της επίσκεψής σας.
- Δημιουργήστε μια μουσειακή γωνιά όπου μπορείτε να συγκεντρώσετε υλικό σχετικό με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (φωτογραφίες, δημοσιεύματα από εφημερίδες, αποκόμματα εισιτηρίων, ζωγραφίες παιδιών, αντίγραφα αγγείων κ.ά.). Μπορείτε να εμπλουτίσετε τη μουσειακή γωνιά και μετά την επίσκεψη.

Εξοικείωση με το θέμα του εκπαιδευτικού προγράμματος

- Ξεφυλλίστε το βιβλίο της ιστορίας και εντοπίστε εικόνες αρχαίων παιχνιδιών και αγγείων που απεικονίζουν παιδικά παιχνίδια.
- Κατηγοριοποιήστε τα παιχνίδια ανάλογα με το είδος τους π.χ. παιχνίδια ατομικά, ομαδικά, παιχνίδια για μωρά, αθλητικά, με ζώα κ.τ.λ.
- Συλλέξτε πληροφορίες για το πώς μπορεί να παίζονταν ορισμένα από τα αρχαία παιχνίδια που βλέπετε στις εικόνες του βιβλίου σας π.χ. αριθμός παικτών, ηλικίες, κανόνες παιχνιδιού.
- Προσπαθήστε να σκεφτείτε αν τα αρχαία παιχνίδια που είδατε στο βιβλίο σας σας θυμίζουν κάποια σημερινά. Αναφερθείτε στη διαχρονικότητα του παιχνιδιού.
- Αναφερθείτε στα αθλητικά παιχνίδια. Ποια ήταν αυτά και πόση σημασία έδιναν οι αρχαίοι στην άσκηση του σώματος. Σε ποιους χώρους γύμναζαν οι έφηβοι το σώμα τους.
- Μπορείτε να σκεφτείτε ομοιότητες και διαφορές μεταξύ αρχαίων και σημερινών αγωνισμάτων ;
- Συζητήστε σε τι μπορεί να ωφελεί το παιχνίδι (ψυχαγωγία, ελευθερία βούλησης, ομαδικότητα, κριτική ικανότητα, κ.τ.λ.).
- Προσπαθήστε να συγκεντρώσετε στοιχεία για την καθημερινή ζωή των παιδιών στην αρχαία Ελλάδα, π.χ. μιλήστε για το σχολείο στην αρχαία Αθήνα.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Ετοιμάστε μαζί με τα παιδιά καρτελάκια με το μικρό τους όνομα, για να τα φορούν κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Προτείνετε στα παιδιά να φορούν άνετα ρούχα και παπούτσια. Στον εκθεσιακό χώρο θα καθόμαστε σε μαξιλαράκια στο δάπεδο.
- Ενημερώστε το τμήμα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου για ιδιαίτερες ανάγκες που μπορεί να

υπάρχουν στην ομάδα σας (π.χ. κινητικά προβλήματα ή άλλες αναπηρίες, μαθησιακές δυσκολίες, όχι καλή κατανόηση της ελληνικής γλώσσας, αλλεργίες κ.ά.).

- Εξασφαλίστε την άφιξή σας 15 λεπτά πριν την έναρξη του προγράμματος. Τα παιδιά θα χρειαστούν 5-15 λεπτά πριν την έναρξη του προγράμματος. Τα πανωφόρια τους στο βεστιάριο του μουσείου και περίπου 10 λεπτά για να μεταβούν στο χώρο διεξαγωγής του προγράμματος.
- Η παρουσία σας και η ενεργός συμμετοχή σας στο πρόγραμμα ως μέλος της ομάδας είναι απαραίτητη τόσο για την εποπτεία της ομάδας όσο και για να αξιοποιήσετε την εμπειρία των παιδιών μετά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην τάξη. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μας να συμπληρώσετε το φύλλο αξιολόγησης που θα σας δοθεί, γιατί έτσι συμβάλλετε στη βελτίωση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών.
- Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα διαρκεί 2 ώρες και δε γίνεται διακοπή για διάλειμμα. Ενημερώστε τα παιδιά ώστε να έχουν φάει καλό πρωινό.
- Θα χρειαστείτε τουλάχιστον ένα τέταρτο μετά τη λήξη του προγράμματος στις 12:00 π.μ. για τη μετάβασή σας στο πούλμαν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Συζητήστε με τα παιδιά την εμπειρία τους από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα: τις τους άρεσε, τι δεν τους άρεσε, αν επιβεβαιώθηκαν οι προσδοκίες τους. Μπορείτε να ζωγραφίσετε ομαδικά σε χαρτί του μέτρου τις εντυπώσεις σας (πρόσωπα, αντικείμενα, δραστηριότητες).
- Δημιουργήστε στατικούς πίνακες με τις προτιμήσεις της ομάδας από το πρόγραμμα π.χ. Τι σας άρεσε περισσότερο; Συζήτηση, ζωγραφική στο φυλλάδιο, παιχνίδι με σχήματα παιχνιδιών. Θα μας είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να μας στείλετε τους πίνακες αυτούς.
- Κάντε παιχνίδι παντομίμας: ένα ή δύο παιδιά μιμούνται ένα αρχαίο παιχνίδι και τα υπόλοιπα παιδιά καλούνται να το βρουν.
- Παίξτε το παιχνίδι των ερωτήσεων: ένα παιδί βάζει στο νου του ένα παιχνίδι και τα υπόλοιπα με ερωτήσεις που του απευθύνουν προσπαθούν να το μαντέψουν (π.χ. είναι παιχνίδι- αντικείμενο; Είναι για κορίτσια; Είναι για πολύ μικρά παιδιά; Είναι η κούκλα;)
- Χωρίστε ένα χαρτί στα δύο. Στο ένα τμήμα γράψτε το όνομα του παιχνιδιού που παιζόταν στην αρχαιότητα και στο άλλο, εάν υπάρχει, το όνομά του σήμερα.
- Χωρίστε την τάξη σε δύο ομάδες: Η μία θα γράψει στη μία πλευρά ενός χαρτιού τα υλικά κατασκευής ενός αρχαίου παιχνιδιού. Η άλλη ομάδα θα γράψει στην άλλη πλευρά του ίδιου χαρτιού τα υλικά που χρησιμοποιούμε σήμερα για την κατασκευή του ίδιου παιχνιδιού.
- Παρατηρήστε στην τελευταία σελίδα του εκπαιδευτικού φυλλαδίου τους αλτήρες. Τι σας θυμίζουν ;
- Παρατηρήστε και τις υπόλοιπες εικόνες της ίδιας σελίδας και προετοιμάστε τα παιδιά για μια ακόμη επίσκεψη στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, ώστε να δουν κι άλλα αντικείμενα που έχουν σχέση με το παιχνίδι.
- Στη γιορτή των Ανθεστηρίων τα παιδιά σε ηλικία τριών ετών έπιναν κρασί για πρώτη φορά σε ένα μικρό αγγείο που ονομαζόταν χούς. Το

κρασί εκτός από τα συμπόσια χρησιμοποιούνταν συχνά και για θρησκευτικούς σκοπούς. Σε ποιο θρησκευτικό μυστήριο σήμερα τα παιδιά επιτρέπεται να πίνουν κρασί;

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Βαλαβάνης Πάνος, *Ο λόφος με τα κρυμμένα μυστικά*, εκδ. Ακρίτας, Αθήνα 1999.

Βαλαβάνης Πάνος, *Ο αθλητισμός στην αρχαία Ελλάδα*, Πρόγραμμα Μελίνα, Ο κόσμος της αρχαιότητας, εκπαιδευτικός φάκελος αρ.11, Αθήνα 1998.

Γκουγκουλή, Κ., Καρακατσάνη, Δ. (επιμ.), *Διαδρομές στο ελληνικό παιχνίδι*, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2009.

Λάζος Χρήστος, *Παίζοντας στο χρόνο, Αρχαία ελληνικά και βυζαντινά παιχνίδια*, εκ. Αίολος, Αθήνα 2002.

Καρούζου Σέμνη, *Εθνικό Μουσείο*, Γενικός Οδηγός, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1982.

Καραμπάτσα Μαριλένα, *Αρχαιολογικός οδηγός των Δελφών*, εκδ. Αδάμ, Αθήνα.

Κωνσταντινίδη Ελένη, *Το παιχνίδι στην αρχαία Ελλάδα*, Περισκόπιο, Αθήνα 1999.

Νάκου Ειρήνη, *Ταξίδι στα αρχαία χρόνια*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2003.

Το ελληνικό παιχνίδι, Καθημερινή, Επτά Ημέρες, Αθήνα 21.12.1997.

Ελληνική Μυθολογία, Ηρακλής- Πανελλήνιες Εκστρατείες, Τόμος 4^{ος}, Εκδοτική Αθηνών, 1986.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Κλασικός Ελληνισμός, Εκδοτική Αθηνών, 1972.

Το πνεύμα και το σώμα, Οι αθλητικοί αγώνες στην αρχαία Ελλάδα, κατάλογος έκθεσης, Υπουργείο Πολιτισμού- Ελληνικό τμήμα I.C.O.M., Αθήνα 1989.